

## Zkoušky, tituly a diplomy.

### Potvrzení kompetencí získaných univerzitním studiem od středověku do současnosti

Každoroční konference Mezinárodní komise pro dějiny univerzit (CIHU/ICHU<sup>1</sup>) se v roce 2018 konala v sídle jedné z nejstarších a nejslavnějších evropských univerzit, na půdě pařížské Sorbonny (přesněji řečeno dnešní Univerzity Paříž 1 – Panthéon Sorbonne), přímo v historickém komplexu v srdci Latinské čtvrti.<sup>2</sup>

Téma kvalifikačních zkoušek, respektive na jejich základě udělených titulů stvrzených diplomy, je tématem nejen historickým, ale též vysoce aktuálním. Standardizace a kompatibilita zkoušek a titulů v rámci instituce nebo užšího či širšího regionu (od středověkých a raně novověkých politických celků přes moderní „národní“ státy k současnému evropskému univerzitnímu prostoru), širší či omezenější platnost a uplatnitelnost v praxi nebo rozmanité sociální funkce získaných titulů zajímaly jak středověké bakaláře, mistry a doktory, tak současné univerzitní absolventy nebo „head-huntery“ a „human-resources“ managery.

Třídenní program byl rozložen do několika tematických bloků, během nichž bylo prezentováno na 40 příspěvků ve dvou paralelních sekcích; celá konference byla zahájena i zakončena plenárními sekcemi, celkem se třemi hodinovými přednáškami. Jednotlivé sekce se věnovaly místu zkoušek a udílení gradů v rámci studia, zkouškové legislativě i praxi, sociálním kontextům osvědčení o vykonaných zkouškách i rituálům spojeným s udílením diplomů.

Časový záběr byl velmi široký, od počátků fenoménu evropských univerzit ve středověku až po současný globální systém titulů Ph.D. Převažovaly ovšem příspěvky se zaměřením na středověk (17) a raný novověk do poloviny 18. století (9), méně pak dlouhé 19. století a 20. století, objevilo se též pár referátů zaměřených na dlouhé období od středověku do současnosti a jeden zaměřený výhradně na současnost. Regionální zaměření příspěvků souviselo jednak se složením komise (tradičně spíše romanofonní) a okruhu zájemců o univerzitní dějiny vůbec, jednak bylo propojeno do velké míry s časovým záběrem: nejvíce referujících se věnovalo italským (12) a francouzským (6) univerzitám, výrazně méně byly zastoupeny ostatní regiony „staré“ univerzitní Evropy (Španělsko, Portugalsko, Anglie). Univerzity „nové“, tedy střední, severní a východní Evropy jsou zastoupeny jak v komisi, tak mezi referujícími méně. Širšímu okruhu střední Evropy (nejen Říše) byly věnovány tři příspěvky, Polsku (ve středověku) dva, českým zemím, Rumunsku a Finsku (vše v 19. a 20. století) po jednom. Širší evropský komparativní záběr mělo sedm referujících,

<sup>1</sup> <<https://www.cihu-ichu.org/home?id=39>>, ověřeno 8. 11. 2018.

<sup>2</sup> Jeho jádrem je dnes univerzitní kostel, jediná významnější přeživší část „nové“ Sorbonny postavené v první polovině 17. století kardinálem Richelieu na místě stejnojmenné středověké koleje, a na něj navazující komplex z doby kolem roku 1900, původně sídlo rektorátu, slavnostních sálů a výukových prostor pro humanitní a přírodovědecké obory.

tchajwanský kolega komparoval současné univerzitní tituly v Severní Americe, Evropě a Východní Asii.

Není možné ani v největší stručnosti představit všechny referáty, přesto bych jich alespoň několik rád zmínil. Úvodní a závěrečné hodinové přednášky byly svěřeny všeobecně dobře známým představitelům dějin univerzit. Jacques Verger (Paříž) uvedl do problematiky konference odkazem na středověké kořeny moderních univerzitních zkoušek, gradů a diplomů. Robert Anderson (Edinburgh) sumarizoval vývoj zkoušek a gradů v „ře národních států“, tedy v 19. a 20. století, kdy i v této sféře je výrazně rozeznatelná dualita dvou převládajících modelů, tzv. napoleonského a tzv. humboldtovského (s britským systémem jako výjimkou). Z dílčích témat bych vyzdvihl referát Rainera C. Schwingese a Kaspara Gublera (Bern) o sociálních kontextech univerzitních zkoušek a získaných gradů ve středoevropském prostředí (na základě dlouhodobého prosopografického projektu *Repertorium Academicum Germanicum*<sup>3</sup>). Po dohodě s Josefem a Lydií Petrářovými jsem měl tu čest prezentovat závěry jejich unikátní monografie o čestných doktorátech na pražských univerzitách v 19. a 20. století.<sup>4</sup> Referát byl součástí sekce o promočních rituálech, v jejímž rámci se vývoji institutu čestných doktorátů od středověku po současnost věnoval též belgicko-finský badatel mladší generace, velmi aktivní v rámci ICHU a dobře známý ze spolupráce i českým kolegům, Pieter Dhondt.

P. Dhondt by měl být také hostitelem příští konference, která by se měla konat roku 2019 v Helsinkách a věnovat se dějinám medicínských studií.

**Petr Svobodný**

doi: 10.14712/23365730.2019.10

<sup>3</sup> <<https://rag-online.org/>>, ověřeno 8. 11. 2018.

<sup>4</sup> Josef PETRÁŘ – Lydia PETRÁŘOVÁ, *Čestní doktoři Univerzity Karlovy 1848–2015*, Praha 2018.